

هفتمین همایش ملی بنیاد علمی قانون یار

همایش پژوهش های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

بنیاد علمی قانون یار - آموزش و پرورش استان کرمانشاه - واحد پژوهش سپاه پاسداران (با همکاری و حمایت معنوی دانشگاه رازی، دانشگاه آزاد، دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه پیام نور کرمانشاه، دانشگاه علمی و کاربردی، جهاد دانشگاهی واحد کرمانشاه، دانشگاه صنعتی کرمانشاه، بنیاد شهید و سازمان ارشاد و ...
سر دبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نماینده مقالات در پایگاه های ملی و بین المللی)
تاریخ برگزاری همایش: ۸ اسفندماه ۱۴۰۳ شماره مقاله: ۲۸/۹۸۶۴۲ رده بندی کنگره: ب ۵۶/۶۳۰

بررسی تاثیر شبکه های اجتماعی مجازی

بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان

مریم شکری

اداره آموزش و پرورش ناحیه ۲ کرمانشاه

چکیده

با توجه به گسترش روز افزون استفاده از شبکه های اجتماعی در بین مردم جامعه بخصوص دانشجویان، ضرورت می باشد تاثیر شبکه های اجتماعی مجازی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان از دیدگاه محققان نقد و بررسی شود و جامعه آماری دانشجویان را بررسی کرد. روش: این مقاله به صورت توصیفی و تحلیلی است و سعی شده روش های مختلف رو بررسی کند. نتایج یافته ها نشان می دهد هر چه استفاده دانشجویان ما در شبکه های مجازی افزایش پیدا کند یاد گیری آنها کاهش می یابد و باعث افت عملکرد تحصیلی و معدل آنها می شود. همچنین مشخص گردید که میزان استفاده ی آموزشی از شبکه های اجتماعی در بین دانشجویانی که از این شبکه ها به طور سنجیده و آگاهانه و با اهداف آموزشی استفاده می کنند تاثیر مثبتی بر عملکرد تحصیلی آنان دارد. لذا پیشنهاد می شود مدیران، برنامه ریزان و اساتید با برگزاری کارگاه ها و نشست های مختلف در خصوص تحلیل ابعاد مثبت و منفی شبکه های مجاز اقدام و از جنبه های مثبت آن در امر آموزش و ارتقای یادگیری دانشجویان بهره گیرند.

واژگان کلیدی: شبکه های اجتماعی مجازی، وضعیت تحصیلی، استعداد، بررسی مقایسه ای

مقدمه

با گسترش فناوری های نوین در عرصه کامپیوتر و الکترونیک در چند دهه گذشته، باعث پایدار شدن انواع گوناگونی از برنامه های الکترونیکی و رایانه ای در جهان شده است که می توان به اینترنت، تلفن همراه، بازی های رایانه ای و ماهواره را نام برد. از آنجا که جوانان میزان قابل توجه ای از اوقات فراغت خود را در این شبکه ها می گذرانند، در این تحقیق تاثیرات شبکه های مجازی بر ارتقاء یا افت سطح علمی دانشجویان مورد مطالعه قرار می گیرد. در حال حاضر شبکه های اجتماعی مجازی به یکه از مهمترین پیشینه‌ها برای ارتباطی در سطح جامعه و جهان و به ویژه در جامعه دانشجویی تبدیل شده اند و از شهرت فراوانی برخوردار هستند حتی برخی از محققان حضور در شبکه های اجتماعی را عاملی باز دارنده از مطالعه می دانند. پیشینه تحقیق نخستین بار بحث شبکه های اجتماعی مجازی از سال ۱۹۶۰ در دانشگاه ایلی نیوز در ایالت متحده آمریکا مطرح شد. در سال ۱۹۹۹ بود که با رواج *orkut* در میان کاربران ایرانی مفهوم شبکه های اجتماعی به طور گسترده مطرح شد و در مدتی کوتاه آنچنان رشد سریعی را تجربه کرد که ایران پس از برزیل و آمریکا سومین کشور حاضر در *orkut* شد. شبکه های اجتماعی از فراگیر ترین فناوری های قرن ۲۱ هستند. شبکه ای بودن و اجتماعی بودن ریا لاجزای این مفهوم مرکب است. رسانه اجتماعی زیر ساخت وبی دارد که افراد و جوامع از طریق آن محتوایی که کاربر تولید کرده است را به اشتراک می گذارند.

۱- مالمیرو همکاران (۱۳۹۵): تاثیر شبکه های اجتماعی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان پرستاری نشان داد که یادگیری از طریق این شبکه ها بیشتر از شیوه های سنتی است.

۲- امامی ریزی (۱۳۹۵): زمان بیش از حد صرف شده در شبکه های اجتماعی به کاهش ساعات مطالعه و خستگی دانشجویان منجر می شود

۳- برآبادی و شمس (۱۳۹۹): استفاده مناسب از شبکه های اجتماعی می تواند به عملکرد تحصیلی مثبت کمک کند.

۴- حسینی فولادی و همکاران (۱۳۹۴): استفاده از شبکه های اجتماعی باید به صورت سنجیده و محدود انجام شود تا اثرات منفی آن کاهش یابد.

۵-دهیادگاری و خواجه حسنی (۱۳۹۸) افزایش زمان استفاده از شبکه های اجتماعی با کاهش یادگیری دانشجویان مرتبط است .

۶- رضوانی (۱۳۹۸): زمان مصرف شده در شبکه های اجتماعی بر درگیری تحصیلی و موفقیت تحصیلی دانشجویان، تاثیر منفی دارد.

۷-زمانی و نیکو نژاد (۱۳۹۲): تعامل و حضور اجتماعی در دانشجویان مجازی باعث افزایش موفقیت تحصیل آنها دارد.

کلمه شبکه و اجتماع هر دو در فراگیری و بالا بودن ضریب نفوذ این فناوری ها در جهان اشاره دارد. استفاده این فناوری در طبقه دانشجو بیشتر از دیگر طبقات جامعه است. در عرضه تعلیم و تربیت شبکه های اجتماع مجازی یک، از حوزه تحقیقات، است که به سرعت در حال رشد می باشد.

سوالی که اینجا مطرح می شود، آیا ممکن است با پیشرفتی که شبکه های مجازی در پیشرفت علم داشته اند و محققان به آن پرداخته اند، معایب هم داشته باشند. و آیا معایب چشمگیر است در پژوهش حاضر سعی شده از دیدگاه و نظرات محققان به صورت مقایسه ای بررسی شود و راهکار هایی در این زمینه مطرح گردد.

نتایج: یافته های پژوهش نشان دادمیزان تحصیلی و یاد آوری دانشجویانی که زبان انگلیسی را از طریق شبکه اجتماعی مجازی، دیدند بیش تر از میزان تحصیلی و یاد آوری دانشجویانی بود که به روش سنتی زبان انگلیسی را آموزش دیدند. با توجه به تأثیر شبکه اجتماعی مجازی بر پیشرفت تحصیلی و یاد داری دانشجویان پرستاری در آموزش زبان انگلیسی، توصیه می شود که از این شیوه یاددهی_یادگیری آموزش پزشکی، بیش تر استفاده گردد.

۱- مال میر، زارع، فیض آبادی و ساریخانی، ۱۳۹۵). تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر پیشرفت تحصیلی و یادداری دانشجویان پرستاری در آموزش زبان انگلیسی

روش: در این پژوهش شبه آزمایشی از طرح پیش آزمون با گروه کنترل استفاده شد جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش جویان رشته پرستاری (۷۰) نفر دانشکده پرستاری ملایر در سال رانتخابوبه صورت تصادفی در دو گروه کنترل و آزمایش قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون آماری تی زوجی استفاده شد.

۲- امامی ریزی، ۱۳۹۵ تأثیر استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان

روش: روش تحقیق پیمایشی می باشد. جامعه مورد پژوهش کلیه دانش جویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایذه که در که در سال تحصیلی ۱۳۹۵_۱۳۹۴ مشغول به تحصیل بودند که ۱۰۰ نفر به صورت نمونه گیری تصادفی انتخاب شدند. به منظور سنجش پیشرفت تحصیلی از معدل ترم گذشته دانشجویان و سنجش استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. داده های به دست آمده از طریق نرم افزار SPSS و با استفاده از آنالیز واریانس یک طرفه تحلیل شد. سپری کردن زمان بیش از حد در شبکه های اجتماعی مجازی باعث کاهش ساعات مطالعه و خستگی دانشجویان در کلاس می شود بنابراین کاهش پیشرفت تحصیلی را در پی دارد.

۳- برآبادی، شمس، ۱۳۹۹، تأثیر آموزش با شبکه های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان کشاورزی

روش: استفاده از این شبکه ها می تواند به روش های مختلف و بر جنبه های مختلف نظام آموزشی تأثیر گذار باشد تحقیقات زیادی نیز ارتباط بین استفاده از شبکه های اجتماعی و متغیر های مختلفی از برونادهای نظام آموزشی را بررسی نموده اند. این مطالعه در پی مشخص کردن عامل های تأثیر گذار بر استفاده آموزشی از شبکه های اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانشجویان کشاورزی است. جامعه آماری ۱۱۵۲۸ تن دانشجویان دانشکده های کشاورزی دولتی سراسر کشور در سال تحصیلی ۱۳۹۸_۱۳۹۷ بود

۴- حسینی فولادی و همکاران، ۱۳۹۴، بررسی رابطه بین میزان استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی اصفهان

روش: به شیوه توصیفی-همبستگی وبا استفاده از روش نمونه گیری طبقه ای بر روی ۳۷۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۹۴_۹۳ انجام شد. ابزار گردآوری داده ها و اطلاعات نیز پرسشنامه روا و پا یا بود که پس از تکمیل شدن به وسیله ی آزمون ها ی آماری توصیفی استنباطی در محیط نرم افزار آماری SPSS ۱۷ مورد آنالیز قرار گرفت. یافته های پژوهش میانگین سنی دانشجویان را $28/8 \pm 3/4$ ساعت که بیشترین زمان مورد استفاده توسط دانشجویان را در هنگام شب نشان داد. همچنین ضریب همبستگی اسپیر من، بین میزان استفاده دانشجویان از شبکه های اجتماعی و ترم، مقطع تحصیلی و معدل در دانشجویان رابطه معنا داری را نشان نداد ($P > 0/05$). در نهایت با توجه به نتایج یافته ها و نیز محدودیت و گسترش روز افزون شبکه های اجتماعی مجازی در میان دانشجویان، در حالی که استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی فواید بسیاری

دارد ولیکن بطور سنجیده از آن استفاده شود تا بتوان از اثرات سوء آن بر زندگی افراد به ویژه یادگیری و پیشرفت تحصیلی افراد پیشگیری کرد. همچنین پیشنهاد می گردد دانشگاهها با برگزاری کارگاهها و نشست های مختلف در خصوص تحلیل ابعاد مثبت و منفی شبکه های مجازی اقدام و از جنبه های مثبت آندر امر آموزش و ارتقای یادگیری دانشجویان بهره گیرند و نیز با در نظر گرفتن فعالیت های مختلف آموزشی، فرهنگی و حتی ورزشی نسبت به بهبود برنامه ریزی جهت اوقات فراغت دانشجویان اقدام نمایند.

۵-دهیادگاری، خواجه حسنی، ۱۳۹۸ تاثیر استفاده از شبکه های اجتماعی بر یادگیری دانشجویان دانشگاه صنعتی سیر جان

روش: پژوهش حاضر یک مطالعه مقطعی از نوع توصیفی تحلیلی می باشد که در دانشگاه صنعتی سیر جان انجام شده است. معیارهای ورود به مطالعه شامل: دانشجویان دانشگاه صنعتی سیر جان بودن، دانشجوی ترم سوم به بالاتر، دانشجوی کارشناسی، دانشجویانی که دسترسی به شبکه های اجتماعی دارند و تمایل به شرکت در مطالعه می باشند. معیارهای خروج از مطالعه شامل: دانشجویان ترم اول و دوم، دانشجویانی که در مدت مطالعه وضعیت انتقالی، مهمانی، انصراف از تحصیل و یا اخراجی پیدا خواهد کرد، عدم تمایل به همکاری، تکمیل ناقص پرسشنامه ها و دانشجویانی که صرفا در زمان نمونه گیری در کل ترم تحصیلی فقط واحد کارورزی دارند. نمونه ها شامل: ۲۰۰ نفر از دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه صنعتی سیر جان می باشند که به روش نمونه گیری تصادفی از میان جامعه مورد بررسی انتخاب شده اند. ابزار گردآوری داده ها شامل پرسشنامه محقق ساخته دو قسمتی استفاده از شبکه های اجتماعی بوده است. سوالات این آزمون بر اساس پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یا نگساخته شده است، چرا که کاربران این شبکه ها از کاربرد اینترنت محسوب می شوند. به منظور تأیید روایی، پرسشنامه در اختیار چند نفر از اعضای هیات علمی قرار گرفت و روایی آن تأیید گردید و به منظور تأیید پایانی، ابتدا در اختیار ۴۰ نفر از دانشجویان قرار گرفت و با استفاده از روش باز آزمایی، ضریب پایانی آن حدود ۸۸٪ محاسبه گردید. طبق نتایج به دست آمده، در زمینه رابطه و پیامدهای شبکه های اجتماعی با ارتقاء سطح علمی می توان گفت که یک رابطه معنادار و معکوس بین دو مولفه مدت زمان عضویت و میزان استفاده دانشجویان دانشگاه صنعتی سیر جان از شبکه های اجتماعی مجازی با ارتقا سطح علمی آنان کاهش می یابد. مولفه های

معروف متغیر شامل مدت زمان عضویت و میزان استفاده در روز موید نتایجی هستند که فرضیه اصلی پژوهش نشان می دهد. بدین معنا که هرچه تعداد ساعات حضور و استفاده دانشجویان از فضای شبکه های مجازی و سابقه عضویت آنها از این شبکه های مجازی بیشتر باشد، یادگیری و ارتقا سطح علمی به شکل معنا داری تحت تاثیر قرار گرفته و کاهش پیدا می کند. ولی از آنجا که ضریب همبستگی نوع عضویت در شبکه های اجتماعی مجازی و ارتقا سطح علمی و یادگیری مثبت است، می توان نتیجه گرفت که رابطه بین این دو مستقیم است. یعنی نوع شبکه های اجتماعی می توان تاثیر مستقیم بر روی یادگیری دانشجویان داشته باشند.

۶- رضایی راد، فلاح، ۱۳۹۳، تاثیر آموزش از طریق تلفن همراه بر انگیزه پیشرفت، خود پنداره و پیشرفت تحصیلی دانشجویان در درس عربی

روش: جامعه آماری دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری ورودی سال ۱۳۹۰ که درس زبان عربی را انتخاب نموده اند بوده که با روش نمونه گیری خوشه ای دو کلاس به حجم ۹۶ نفر انتخاب شدند و به صورت تصادفی خوشه ای در دو گروه آزمایش (۳۹) و کنترل (۳۶) قرار گرفتند. ابزارهای مورد استفاده شامل آزمون انگیزه هرمنس، آزمون پنداره راج کمار ساروت و آزمون محقق ساخته، زبان است. روایی آزمون محقق ساخته با اعمال نظر متخصصان تأیید شد و محاسبه پایانی آزمون از طریق باز آزمایی و آلفای کرونباخ در حدود ۸۵٪ به دست آمد. به منظور آزمودن فرضیات تحقیق، از آزمون تحلیل کوواریانس استفاده شد. نتایج تحلیل داده ها نشان داد که میانگین نمرات گروه آزمایش نسبت به گروه کواه از سطح بالاتری برخوردار بوده، استفاده از تلفن همراه در پیشرفت تحصیلی درس زبان عربی و افزایش انگیزه و خود پنداره دانشجویان مؤثر است.

۷- رضوانی، ۱۳۹۸، بررسی ارتباط استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی با درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

روش: روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و آماری کلیه دانشجویان دانشکده پیرایشکی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند در سال تحصیلی ۹۶_۹۵ بود. با توجه به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای و جامعه ۳۹۵ نفری دانشجویان، تعداد ۲۰۱ نفر انتخاب شدند. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه های

استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی خدایاری و همکاران، مقیاس درگیری تحصیلی اسپوفیلی و همکاران و پیشرفت تحصیلی استفاده شد. نتایج نشان داد که بین زمان اختصاص داده شده به شبکه های اجتماعی مجازی با مؤلفه های متغیر درگیری تحصیلی دانشجویان رابطه منفی و معنا داری وجود دارد. میزان درگیری تحصیلی دانشجویان پسر و دختر تفاوت معنا داری ندارد. همچنین بین زمان اختصاص داده شده به شبکه های اجتماعی و مدت عضویت در شبکه ها با پیشرفت تحصیلی رابطه منفی و معنا داری وجود دارد، اما نتایج نشان داد بین مدت عضویت در شبکه های اجتماعی مجازی با مدت مطالعه روزانه در زمان امتحانات و بین زمان اختصاص داده شده به شبکه های اجتماعی مجازی با مدت مطالعه روزانه در زمان غیر امتحانات رابطه منفی و معنا داری وجود دارد. پیشنهاد می شود دوره های آموزشی برای فرهنگ سازی درباره چگونگی استفاده علمی از شبکه های مجازی و آشنایی دانشجویان با شبکه های علمی مجازی در جهت بهبود و تقویت یادگیری و مشغولیت تحصیلی دانشجویان تشکیل گردد.

۸- زمانی، نیکو نژاد، ۱۳۹۲، مقایسه تعامل و حضور اجتماعی دانشجویان مجازی و غیر مجازی بر حسب عوامل جمعیت شناختی و موفقیت تحصیلی

روش: پژوهش از نوع کاربردی و روش آن توصیفی-همبستگی بوده است. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه تعامل چیه هیزانگ (۲۰۰۱) و پرسشنامه محقق ساخته برای مؤلفه حضور اجتماعی استفاده شد. ۸۵ نفر از دانشجویان مجازی و ۱۵۰ نفر از دانشجویان غیر مجازی به عنوان نمونه به طور تصادفی از میان دانشجویان مجازی و غیر مجازی دانشگاه اصفهان انتخاب شدند. داده های به دست آمده از این پژوهش از طریق نرم افزار SPSS تحلیل گردید. نتایج نشان داد که بین تعامل و میزان حضور اجتماعی دانشجویان و دوره های غیر مجازی و مجازی رابطه مثبت معنی داری وجود دارد. همچنین، رابطه بین تعامل با موفقیت تحصیلی فقط در دانشجویان مجازی مثبت و معنی دار است. بین حضور اجتماعی و موفقیت تحصیلی دانشجویان در هر دو گروه غیر مجازی و مجازی رابطه وجود نداشت. میزان تعامل و حضور اجتماعی در دانشجویان غیر مجازی دانشگاه اصفهان بیشتر از دانشجویان مجازی بود و بیشتر دانشجویان در هر دو گروه شیوه آموزش غیر مجازی را نسبت به شیوه مجازی ترجیح می دادند.

19

۱۱- موحدی و همکاران، ۱۳۹۸، تأثیر شبکه های اجتماعی مجازی در بهبود یادگیری دانشجویان دانشکده کشاورزی بو علی سینا

جامعه آماری را دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشکده کشاورزی دانشگاه بو علی سینا در سال تحصیلی ۱۳۹۶ با حجم ۵۲۳ نفر تشکیل دادند، که از این آمار ۲۱۷ نفر به عنوان نمونه با استفاده از جدول مورگان انتخاب شدند. برای معتبر سازی پرسشنامه و استخراج متغیر های مورد اندازه گیری تحقیق، هم از روش نظر سنجی از متخصصان و هم از پیش آزمون پیش آهنگ استفاده شد. روایی پرسش های پرسشنامه با استفاده از نظر سنجی متخصصان متخصصان دانشگاه بو علی سینا تایید و پایانی آن نیز با آزمون تنای ترتیبی محاسبه و به میزان ۸۸٪ به دست آمد نتایج نشان داد که بیش از نیمی از دانشجویان کشاورزی (۵۲/۴) به استفاده از شبکه های اجتماعی نگرش مثبتی دارند. هم چنین دانشجویان دختر در مقطع های مختلف تحصیلات تکمیلی بیش تر از این شبکه ها استفاده می کنند. نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی تأثیر شبکه های اجتماعی مجازی در بهبود یادگیری دانش جویان نشان داد، تبادل اطلاعات با همکلاسی ها و مدرسان، بهبود فرهنگ مطالبه و یادگیری، بهبود ارتباطات فردی و اجتماعی و افزایش احتمال شغل یابی مهم ترین عامل های شناسایی شده می باشند که این عامل هادر مجموع ۶۱ درصد واریانس کل متغیر ها را تبیین می کنند. هم چنین نتایج حاصل از ضریب هم بستگی اسپیرمن نشان داد، بین جنس و مقطع تحصیلی دانشجویان کشاورزی با نگرش آنان نسبت به استفاده از شبکه های اجتماعی رابطه مثبت و معنی دار در سطح ۹۹ درصد وجود دارد و نیز نتایج آزمون کروسکال والیس نیز بیانگر این موضوع بود که بین نگرش دانشجویان زن و مرد نسبت به شبکه های اجتماعی تفاوت معناداری در سطح ۹۹ درصد وجود دارد. هم چنین بین مقطع تحصیلی دانشجویان و میزان علاقه به شبکه های اجتماعی رابطه مثبت و معنی داری در سطح ۹۵ درصد وجود دارد.

۱۲- یعقوبی، محمدی، ۱۳۹۷، کاربرد های آموزشی شبکه های اجتماعی مجازی و آسیب های اجتماعی آن از دیدگاه دانشجویان کشاورزی

روش: در این مطالعه از روش تحقیق توصیفی -همبستگی با استفاده از فن پیمایش استفاده شد. ابزار گردآوری داده های تحقیق پرسشنامه که برای روایی آن از دیدگاه اعضای هیئت علمی مرتبط و برای

پایانی آن از پیش آزمون و محاسبه ضریب کرونباخ آلفا استفاده شد. جامعه آماری تحقیق را دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه زنجان تشکیل دادند حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران برآورده شد و نمونه ها با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای با انتساب متناسب انتخاب شدند. با استفاده از نتایج تحلیل عاملی اکتشافی کاربرد های آموزشی شبکه های اجتماعی مجازی در چهار عامل اطلاع رسانی درسی و تبادل محتوا و تکالیف آموزشی، اطلاع رسانی تعاملی کنفرانس ها و منابع پژوهشی، تعامل با همکلاسی ها و اشتراک گذاری اخبار و فیلم های آموزشی و اطلاع یابی از امور دانشجویی و ورزشی و تبادل مطالب درسی بین دانشجویان خلاصه شدند و ۶۵/۳۳ درصد از کل واریانس کاربرد های آموزشی شبکه های اجتماعی را تبیین کردند. آسیب های شبکه های اجتماعی مجازی نیز در شش عامل توهین به قومیت ها و ادیان و گسترش بی عفتی کلامی، کاهش اعتماد عمومی و گسترش اعلام هویت جعلی، اتلاف وقت و افت تحصیلی، نشر اطلاعات کاذب و افزایش ارتباطات ناسالم، کاهش ارتباطات حضوری، انتشار مطالب غیر اخلاقی خلاصه شدند. با توجه به صرف قابل توجهی از وقت مفید دانشجویان در شبکه های اجتماعی مجازی، فارغ از مثبت یا منفی تلقی نمودن این میزان اختصاص وقت، ضروری است برای استفاده آموزشی بهینه و مفید از این ظرفیت برنامه ریزی شود.

۱۳- قربانی و همکاران، ۱۳۹۶، دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز در رابطه با نقش شبکه های اجتماعی مجازی در پیشرفت تحصیلی آنان

روش: مطالعه حاضر از نوع توصیفی پیمایشی بود که در آن ۳۵۶ نفر از دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۹۶ با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای وارد مطالعه شدند. ابزار گردآوری داده ها، پرسشنامه محقق ساخته و در دو قسمت مشخصات دمو گرافیک و نقش شبکه های مجازی در پیشرفت تحصیلی دانشجویان بود. داده های جمع آوری شده پس از وارد کردن در نسخه ۱۳ نرم افزار SPSS با استفاده از آمار توصیفی تجزیه و تحلیل گردید. اتخاذ تدابیر از پیش طراحی شده توسط متصديان و برنامه ریزان آموزش پرستاری برای بهره جویی از شبکه های اجتماعی مجازی جهت تقویت هر چه بیشتر پتانسیل های مثبت و هدایت کاربران جهت جلوگیری از وقوع آثار مخرب ضروری می باشد.

۱۴- فیضی و همکاران، ۱۳۹۶، بررسی ارتباط استفاده از شبکه های اجتماعی با عملکرد تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان

روش: در این مطالعه مقطعی ۲۷۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در سال جدید ۹۵-۹۴ با روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای مورد بررسی قرار گرفتند. داده ها با استفاده از نرم افزار spss نسخه ۲۲ تجزیه و تحلیل شدند. نتایج حاکی از آن است که اکثریت دانشجویان در شبکه های اجتماعی عضویت دارند و استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی بر عملکرد تحصیلی آنان تاثیر ندارد. لذا با توجه به نو ظهور بودن شبکه های اجتماعی و عدم آشنایی دانشجویان با تمامی آثار استفاده از آن و تفاوت در نتایج مطالعات انجام شده، انجام پژوهش های بیشتری بر روی سایر جنبه های تاثیر گذار آن بر زندگی و سلامت و دانشجویان ضروری به نظر می رسد.

۱۵- آزاد دیسفانی، ۱۳۹۹، اثر بخشی آموزش تلفیقی مبتنی بر شبکه اجتماعی در مقایسه با آموزش حضوری و آموزش مبتنی بر شبکه اجتماعی بر خود کارآمدی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان معلمان

روش: با روش نمونه گیری در دسترس از پردیس شهید هاشمی نژاد مشهد انتخاب شدند و به شیوه ی تصادفی در سه گروه ۲۵ نفره قرار گرفتند روش پژوهش شبه آزمایشی بود و اطلاعات لازم با آزمون پیشرفت تحصیلی و پرسشنامه ی خود کارآمدی تحصیلی اون و فرامن جمع آوری شد. پس از برگزاری دوره آموزشی، داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS ۲۴ تحلیل گردید. نتایج نشان داد که دانشجویان آموزش تلفیقی در مقایسه با دو گروه دیگر پیشرفت تحصیلی بهتری دارند. بین خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان بهره مند از آموزش تلفیقی و آموزش حضوری تفاوت معناداری وجود ندارد و خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان شرکت کننده در آموزش تلفیقی نسبت به دانشجویان بهره مند از آموزش مبتنی بر شبکه اجتماعی بیشتر است. بر این اساس، استفاده از آموزش تلفیقی مبتنی بر شبکه اجتماعی به عنوان شیوه آموزشی مناسب در آموزش دانشگاهی پیشنهاد می شود.

۱۶- سیفی زاده، نقش استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان و فرصت ها و چالش ها

روش: روش پژوهش به صورت مروری است که طبق این روش در پایگاه های اطلاعات بانک اطلاعات نشریات کشور، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی بانک نشریات فارسی کلید واژه هایی جستجو و حدود ۷۷ مقاله بررسی شد که در نهایت ۱۷ مورد با توجه به معیارهای ورود و خروج وارد پژوهش شد یافته های پژوهش نشان می دهد که چهار مورد از ۱۷ پژوهش بررسی شده به این نتیجه رسیدند که شبکه های اجتماعی در یادگیری و آموزش تأثیر مثبت دارد و هفت مقاله نشان می دهد که افزایش استفاده از شبکه های اجتماعی باعث افت تحصیلی دانشجویان می شود و تأثیر منفی دارد. چهار مورد از پژوهش ها به این نتیجه گیری رسیدند که بیت شبکه های اجتماعی و عملکرد تحصیلی ارتباط معناداری وجود ندارد و در نهایت دو مقاله نشان می دهد که اگر به صورت هدفمند از شبکه های اجتماعی به عنوان آموزش استفاده شود می تواند اثر مثبت داشته باشد نتیجه اغلب پژوهش ها نشان می دهد که بین استفاده غیر هدفمند از شبکه های اجتماعی مجازی و عملکرد تحصیلی رابطه منفی وجود دارد و استفاده بیش از حد از فضای مجازی باعث افت تحصیلی می شود همچنین شبکه های اجتماعی فرصت ها و چالش هایی دارند از جمله فرصت ها: انتقال اطلاعات، جستجوی سریع حین آموزش و یادگیری، دسترسی آسان، آموزش و یادگیری فرازمانی و فرامکانی و از جمله چالش ها، کاهش ساعت مطالعه، اعتیاد به شبکه های اجتماعی، افت تحصیلی، استرس و عدم تمرکز سرکلاس می توان اشاره کرد. همچنین پژوهش ها نشان می دهد که اگر شبکه های اجتماعی به صورت هدفمند و با طراحی مناسب در آموزش عالی مورد استفاده قرار گیرند برای ارتقاء یادگیری، اثر بخش خواهد بود.

نتیجه گیری

با توجه به مطالعات متعددی که در این مقاله بررسی شد، تأثیر شبکه های اجتماعی مجازی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان، موضوعی پیچیده و چند وجهی است. یافته ها نشان می دهد که استفاده بی رویه و غیر هدفمند از این شبکه ها می تواند منجر به کاهش عملکرد تحصیلی، افت معدل و کاهش ساعات مطالعه شود. این امر با ایجاد حواس پرتی، اعتیاد به شبکه های اجتماعی و کاهش تمرکز در کلاس

درس همراه باشد. از سوی دیگر، استفاده هدفمند و آموزشی از شبکه های اجتماعی می تواند فرصت های بیشماری را برای یادگیری فراهم کند، از جمله تبادل اطلاعات، دسترسی سریع به منابع، آموزش فرا مکانی و فرامرزی و بهبود تعامل با همکلاسی ها و اساتید.

بنابراین نمی توان یک حکم کلی در مورد تاثیر شبکه های اجتماعی صادر کرد. این تاثیر، به نوع استفاده، میزان استفاده، اهداف استفاده و همچنین به ویژگی های فردی دانشجویان بستگی دارد. تحقیقات نشان داده اند که آموزش و فرهنگ سازی در مورد استفاده صحیح از شبکه های اجتماعی، برگزاری کارگاه های آموزشی برای دانشجویان و ایجاد چهار چوب های مشخص برای استفاده از این شبکه ها در فرآیند یاددهی - یادگیری، می تواند نقش مهمی در به حداکثر رساندن مزایا و به حداقل رساندن آسیب های آن ها داشته باشد. در نهایت، برای درک بهتر این تاثیرات و ارائه راهکارهای موثرتر، انجام پژوهش های بیشتر و عمیق تر در این زمینه ضروری به نظر می رسد.

تاثیرات مثبت:

*ارتباط و تبادل اطلاعات: بسیاری از پژوهش ها نشان می دهد که استفاده از شبکه های اجتماعی می تواند موجب تسهیل ارتباطات بین دانشجویان، مدرسان و منابع آموزشی شود و این امر به یادگیری کمک می کند. (مالمیر و همکاران، ۱۳۹۵).

*افزایش درگیری تحصیلی: در برخی موارد، دانشجویانی که از شبکه های اجتماعی به عنوان ابزار آموزشی استفاده می کنند، توانسته اند درگیری تحصیلی بیشتری را تجربه کنند و این منجر به پیشرفت تحصیلی بالاتری می شود. (برآبادی و شمس، ۱۳۹۹).

*دسترسی سریع و آسان به منابع: شبکه های اجتماعی به دانشجویان امکان دسترسی سریع به اطلاعات و منابع آموزشی را فراهم می کنند، که می تواند به یادگیری خود آموزی منجر شود. (موحدی و همکاران، ۱۳۹۸).

تاثیرات منفی:

منابع و مأخذ

- ۱- مالمیرو همکاران (۱۳۹۵): تاثیر شبکه های اجتماعی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان پرستاری
- ۲- امامی ریزی (۱۳۹۵): تاثیر استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی بر پیشرفت تحصیلی
- ۳- بر آبادی و شمس (۱۳۹۹): تاثیر آموزش با شبکه های آموزشی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان کشاورزی
- ۴- حسینی فولادی همکاران (۱۳۹۴): بررسی رابطه بین میزان استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی اصفهان
- ۵- دهیادگاری و خواجه حسنی (۱۳۹۸): تاثیر استفاده از شبکه های اجتماعی بر یادگیری دانشجویان دانشگاه صنعتی سیرجان.
- ۶- رضوانی (۱۳۹۸): بررسی ارتباط استفاده از شبکه های از شبکه های اجتماعی مجازی با درگیری تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند.
- ۷- زمانی و نیکو نژاد (۱۳۹۲): مقایسه تعامل و حضور اجتماعی دانشجویان مجازی و غیر مجازی بر حسب عوامل جمعیت شناسی و موفقیت تحصیلی .
- ۸- شمی زاده و همکاران (۱۴۰۰): بررسی تاثیر میزان استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی موبایلی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان کارشناسی پرستاری .
- ۹- صباغی نیا و همکاران (۱۴۰۰): رابطه به کارگیری شبکه های اجتماعی مجازی در تعاملات آموزشی دوران بحران کووید - ۱۹ و عملکرد تحصیلی دانشجویان.

۱۰- موحدی و همکاران (۱۳۹۸): تاثیر شبکه های اجتماعی مجازی در بهبود یادگیری دانشجویان دانشکده کشاورزی بو علی سینا .

۱۱- یعقوبی و محمدی (۱۳۹۷): کاربرد های آموزشی شبکه های اجتماعی مجازی و آسیب های اجتماعی آن از دیدگاه دانشجویان کشاورزی.

۱۲- قربانی و همکاران (۱۳۹۶): دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی در رابطه با نقش شبکه های اجتماعی مجازی در پیشرفت تحصیلی آنان.

۱۳- فیضی و همکاران (۱۳۹۶): بررسی ارتباط استفاده از شبکه های اجتماعی با عملکرد تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان.

۱۴- آزاد دیسفانی (۱۹۹): اثر بخشی آموزش تلفیقی مبتنی بر شبکه اجتماعی در مقایسه با آموزش حضوری و آموزش مبتنی بر شبکه اجتماعی بر خود کار آمدی و پیشرفت تحصیلی دانشجو معلمان.

۱۵- سیف ۱۶. - سیفی زاده، نقش استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان فرصت ها و چالش ها

۱۶- سیفی زاده :نقش استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان و فرصت ها و چالش ها.

لوگو سازمان ها و نهادها علمی، سیاسی و دولتی حامی معنوی هفتمین همایش ملی بیژوهتر ها علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

اگانت اپتا و ایمیل رسمی همایش جهت ارسال مقاله
۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲
Ghanonyar@YAHOO.COM

۱۴۰۳/۱۲/۰۸
دانشگاه رازی - سالن همایش دانشکده علوم اجتماعی

معاونت علمی، فرهنگی و ارتباطات
 تحت پوشش خبری صداوسیما

جهت همکاری در برگزاری همایش با دبیر اجرایی تماس بگیرید:
خانم دکتر شهلا رضایی ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵